

Arven

Noahs oldefar er død. En ganske almindelig torsdag morgen i september lå han bare død i sin seng – meget fredeligt. Det var hjemmehjælperen, der fandt ham og ringede til familien. Oldefar – som altid blev kaldt Olderik, fordi han var oldefar og hed Erik – var næsten 85 år, da han døde. Han havde haft et langt og godt liv, og han døde sådan, som han allerhelst ville det: Han gik i seng om aftenen og stod ikke op næste morgen. Olderik kunne lide at gætte krydsord og læse bøger. Han holdt mest af bøger med historisk indhold, især om 2. verdenskrig, Romerriget og de gamle grækere.

Der var meget at rydde op efter Olderik – og vildt mange bøger. Mindst 1.000. Noah bladede lidt i en bog med flotte billeder fra Rom, hvor mange bygningsværker fra Romerriget stadig kan ses. Han fandt også en meget gammel bog med omslag af læder og guldbogstaver på forsiden og med utroligt tyndt papir indeni. Der var ingen billeder i bogen, så Noah lagde den forsigtigt fra sig. Men så fik han øje på en brunlig seddel, der var gemt mellem siderne. Noah tog sedlen frem. 100 kr. stod der på den.

Noah ville vise sedlen til far. Han håbede, han fik lov til at købe for pengene. 100 kroner. Det kunne blive til megameget slik, men det kunne måske også blive til et nyt spil til Nintendoen. Han vidste allerede, hvilket han gerne ville købe, og han vidste, hvor han kunne købe brugte spil, så måske var 100 kroner nok? Noah tænkte videre. Han havde også nogle penge i pungen derhjemme. Hvor mange var der mon? Nok ikke 100 kroner, men måske 40 eller 50?

"Hvor har du fundet den?" spurgte far og rev ham ud af drømmerierne.

Noah viste far den gamle bog med læderomslag og guldbogstaver. Far smilte: "Olderik har nok tænkt, at han ville gemme pengene et sikkert sted, og så har han glemt alt om det. Og han har åbenbart heller ikke læst i bogen siden!"

Far googlede lidt og fandt ud af, at sedlen har været i brug fra 1962 til 1999, og at man ikke kan bruge den længere. Men man kunne købe for den helt frem til 2025. Han læste også, at der vil komme nye sedler i 2028 eller 2029, og at 100 kr. i 1962 ville svare til ca. 1.400 kr. i dag. Så det var faktisk mange penge, som Olderik havde gemt.

De kiggede på sedlen. På bagsiden var et billede af Kronborg Slot, det kunne de kende. Men manden på forsiden kunne de ikke lige genkende. Igen måtte far google. Han fandt ud af, at det var et billede af fysikeren H.C. Ørsted, som opdagede elektromagnetismen. H.C. Ørsted døde i 1851.

"Øv, så kan jeg jo ikke bruge den til noget," sagde Noah skuffet

"Nej, det kan du ikke," sagde far. "Måske er der nogen, der samler på gamle mønter og sedler, som vil købe den. Du kan jo også vælge at gemme den som et minde om Olderik."

"Og så kan du måske tage ved lære af ham: Hvis du gerne vil gemme nogle af de penge, du har i dag, så skal du kunne huske, hvor du gemmer dem!" grinede far.

Noah tog sedlen op igen: "Jeg kan faktisk ikke huske, hvordan en hundredkroneseddel ser ud i dag. Har du en, jeg kan se?"

"Nej, det har jeg ikke," sagde far. "Jeg har næsten aldrig kontanter på mig mere. Jeg bruger jo telefonen eller et kort, når jeg betaler. Også selv om jeg bare køber en bolle til en tier."

"Men jeg er sikker på, at Olderik havde nogle kontanter liggende et sted, selv om han også sagtens kunne betale med kort. Han fandt aldrig ud af at betale med telefonen."

Far og Noah ledte efter Olderiks pung. Den lå selvfølgelig i frakkelommen. Og ganske rigtigt: Der var kontanter i pungen. De fandt en hundredkroneseddel frem og kiggede på den. På forsiden var et billede af den gamle Lillebæltsbro. Det var nemt at regne ud, for det stod på sedlen. Men de var ikke helt sikre på, hvad der var på bagsiden. En pilespids? Der var i hvert fald en mark og nogle træer i baggrunden. Far måtte google igen. Det var Hinds-gavldolken – en fornem flintdolk fra stenalderen.

"Men hvem bestemmer egentlig, at 100-kronesedlen ikke duer mere?" spurgte Noah.

"Det gør Danmarks Nationalbank," sagde far. "Det er dem, der bestemmer, hvilke penge der er gyldige i Danmark, og hvordan de skal se ud."

Noah nikkede langsomt.

Noah kørte fingeren hen over sedlen.

"Den føles speciel."

"Det er den også," sagde far. "Sedler er lavet med særlige mønstre og detaljer, så de er svære at kopiere."

"Så man ikke kan snyde?"

"Præcis."

"Surt for falskmøntnerne, men godt for os!"

Noah satte sig ned og kiggede længe på sedlen.

"Det er mærkeligt," sagde han. "Det har været penge ... og nu er det ikke penge mere. Nu er det bare et stykke papir."

"Ja," sagde faren. "Men det viser noget vigtigt."

"Hvad?"

"At penge kun virker, fordi vi stoler på dem – og er enige om, at de har værdi."

Noah tænkte på Olderik. Han havde haft sedlen liggende i mange år. Måske ville han spare sammen til noget vigtigt dengang. Måske glemte han det bare igen? Han smilede lidt.

"Det er ikke bare penge," sagde han. "Det er også en historie."

Noah fandt papir og blyant frem.

"Jeg vil lave min egen pengeseddel."

Faren smilede.

"Hvad skal der være på den?"

Noah tænkte sig om.

"Den skal vise noget, som vi synes er vigtigt i dag."

Han kiggede én gang til på den gamle seddel.

"Og så skal man let kunne genkende den," sagde han.

"Så man ved, den er ægte."

Han begyndte at tegne.

Og den gamle seddel lå ved siden af ham – ikke længere som penge, men som noget, der stadig betød noget.

100-kroneseddel fra 1970 (foto: Dansk Numismatisk Forening)